

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' שופטים ב' אלו"ל תשפ"ד

החברותא בטאן פנימי לחברים גליון מס' 742

פנינים יקרים

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך (טו, יח) נסמכה פרשת שופטים ושוטרים לאחר מועדי ה' שאם היו דייני ישראל שבכל מקומות מושבותיכם מסתפקין כלום דבר במשפט היו עולים לבית דין הגדול שבירושלים ושואלים מהן התורה כמו שנאמר (יז, ח) כי יפלא ממך וכו' וקמת ועלית. (פסיקתא)

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וכו' (טו, יח) טעם לסמיכת הפרשיות דבא לומר אע"פ שאתה חייב ללכת לשאול פעמים למקום הכהנים משרתי המקדש ואתה יכול לשאול מהם התורה והמצוות איך יתנהגו בהם והם יתירו לך כל ספקותיהם עדיין אינו מספיק לך אלא מצוה מוטלת עליך למנות שופטים בכל עיר ועיר והטעם כדי שלא תענה את הדין עד עלות אל המקום. (אבן עזרא)

שופטים ושוטרים תתן לך וכו' (טו, יא) סמך שופטים ושוטרים לרגלים לומר שהרגלים הם על פי השופטים, ועוד כי הם מעשים להביא הנדרים ברגלים, ועוד אוהרה לבית הדין שיעשוך לקיום הנדרים ושלא לחטא ברגלים.

שופטים ושוטרים תתן לך וכו' (טו, יח) אחר המצות להמון צוה עניני מנהיגיו והם השופטים המלכים הכהנים הנביאים אשר בתיקונם יתוקן ענין ההמון ובקלקולם יקולקל ח"ו. (ספורנו)

שופטים ושוטרים וכו' (טו, יח) הברכה מצויה בזמן שמכבדין את הדיינים כמש"כ ויהי בימי שפוט השופטים ויהי רעב בארץ בזמן ששפטו את שופטיהם בבזיון וקללה על כן רעב באה לארץ ע"כ צריכים לכבד את הדיינים והשוטרים.

שופטים ושוטרים (טו, יח) פרש"י שופטים דיינין הפוסקים את הדין ושוטרים הרודין את העם אחר מצותן במקל וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט, וכן פירש הרמב"ם הלכות סנהדרין פ"א הל' וכו'.

(ע' מדרש תנחומא)

שופטים ושוטרים (טו, יח) הכוונה לשרי עשרות וכן מה שנאמר בשמות ה' ויצו פרעה את הנוגשים וכד'.

(הגר"א)

שופטים ושוטרים (טו, יח) ר"ת שמעו ועשו פשרה טרם יעשה משפט.

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וכו' (טו, יא) לכאורה מספיק היה לומר תתן בכל שעריך ומש"כ לך אנו למידין שממנים בית דין אחד על כל ישראל והן סנהדרין גדולה שבלשכת הגזית. (רבנו מיוחס)

שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וכו' (טו, יח) פרש"י בכל עיר ועיר ע"כ. כוונת הדברים על שער המתפרשת בג' אנפין א. שערי חצרות, ב. שערי בית דין ותרנומו תרע בית דין, וכן כתוב בשעריך תאכלנו ג. עיר וכן מצינו שעשה יהושפט דכתיב ויעמד שופטים בכל ערי יהודה, הטעם לקריאת השם שער על שום השער שנמצא בכניסתה ובה חוזק, וכן מצינו ובעז עלה השער וישב שם והנה הגואל עובר אשר דבר בועז, ע"כ הרי האמור לעיל מצביע על העיר תבנה וחזקה. (שערי אהרן)

שופטים ושוטרים תתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק (טו, יח) פרש"י מוסב על תתן לך בכל שעריך, מלמד שמושיבין דיינים בכל שבט ובכל עיר ועיר ע"כ, וא"ת הלא בכל שבט יש כמה עיירות כדוגמת ירושלים שיש לבנימין חלק בהם ויש ליהודה חלק בהם, התירוץ שאכן יש לערים ויש לשבטים בתי דינים נפרדים כדי שתהינה האפשרות למנות בתי דינים הן בהתייחסות לשבט והן בהתייחסות בעיר, וד"ל.

(יוסף הלל ועוד)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

שיחת הרא"ש אצל ש"ס שאל"ה (משכנ"ה ואח"כ אקל"ה)

חי חי יודך

לסוף דעתו שמציאותו איננה מציאות ובכל זאת הוא חי, אזי מהיכן הוא חי, לאדם יש חכמה ויש דעת ויש ידע יש בינה (קלוגשאפט). ואם הגיע לסוף דעת שהוא אינו מציאות אזי מהיכן כל אלו חיים? אלא שיתן מחשבה שהוא חי עם עוד משהו שהוא מבין. את זה מכיר מתוך עצמו - אם הוא זוכה להכיר - כי לא כל אחד זוכה לבוא לסוף דעתו ולהשאר שלם, רשב"י אמר ראיתי בני עליה והם מועטים (סוכה מה) אלו אשר יורדים לסוף דעתם ונשארים עוד במציאות של חי הנם מאד מועטים, אבל בלעדיהם לא יכול להיות קיום העולם, וקיום העולם נקרא רק בזה שנכיר סוף דעתו שאיננו מציאות. אלא שכדי להגיע להכרה שאיננו מציאות לא די באמירה בלבד צריכים עבודה, כי אם האדם רוצה לבוא לאמת שלו צריך הוא לבקש שיגיע לתכלית של "עבודה".

אנו רואים כאשר הבהמה אינה חורשת אין תפוחים אין פירות ואין שום דבר, חרישתה של הבהמה מביאה פירות. כך גם כאשר האדם אינו חורש עם עצמו אין תוצאות. איך חורש האדם? כאשר אף נפילה אינה שוברת אותו כמו הבהמה כשהיא חורשת הולכת בדרכה ואם תפול תתאמץ לקום מפני שהיא פוחדת שלא תשאר לשכב, זאת אומרת שיש לה די שכל להבין שכאשר היא נופלת לרצות לקום, כך האדם צריך להגיע דרך עבודה דרך החרישה למצא מציאותו.

האדם חושב שהכאבים שהוא עובר זה לרעתו, מדוע? משום שהוא מאד ממורמר ומאד כאוב, ומאד עם עגמת נפש. האדם מחפש לברוח מזה היות שהוא חושב שזה לרעתו, אבל זה לא נכון, סבלו של האדם בעולם אמנם מאד מר, אבל זה לטובת האנוש. מהי הטובה בזה שהאדם סובל? הרי יכול היה להיות עם רגיעות עם הרחבת הדעת, הרי יכול היה יותר לעבוד את השי"ת אז מה היא טובתו שהכאב מביא? כאשר הרבש"ע נותן לאדם רגע של נשימה חופשית, ישים האדם לב מה הם מחשבותיו באותה נשימה, הוא חושב על העולם שלו, להרחיב את חיו, הוא חושב איך להרויח יותר כסף, הוא חושב איך לנקום בזולתו, רגע אחד היתה לו הרחבת הדעת ונראה מה הוא חושב, נתאר לעצמנו אם לא היו לאדם כאבים בחיו לא היה העולם מתקיים, איש את רעהו חיים בלעו, כל אחד היה בולע את משנהו, כי מחמת הפנאי שהיה גורם לו שלא יהיה לו מה לעשות, אז העשייה היא להרוג את החבר, לשבת ולדבר לשון הרע איש על רעהו ולהביא קנאה ושנאת חנם.

לכן מי שברא את העולם שקוראים לו רבש"ע, ברא כל דבר עם חשבון ותכלית, הקב"ה רוצה תכלית בשביל האדם, לכן ברא יסוד כזה ובחינה כזאת שירד האדם לסוף דעתו ויבין מהיש שלא נשאר מאומה מהאדם, אם יש לאדם ישוב הדעת והגיע

האדם צריך להשתדל כשיגיע סופו שיהיה לו עם מה להאחז שלא יצטרך להראות כעני בפתח, שיתנו לו משהו חיות שיוכל להאחז כשיגיע לצור מחצבתו, אוי לאדם כשהוא מגיע לשם עם ידיים ריקות עם מלא פגמים דהרי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא (קהלת ז).

תכלית הבריאה זה להאדם שיחפש את הדרך שבשעה שהוא עובד בשעה שהוא חורש שיוזכר שהחרישה עבורו תכלית, ומהי התכלית? שימצא את עצמו בבחינת "בהמה", ואם תשאל מה נקרא בחינת בהמה הרי יש לו חכמה יש לו בינה יש לו דעת, אבל כאשר הוא חי עם עצמו רואה שהוא חי עם הסיבות ואז הוא רואה שזה בלתי אפשרי שיוכל להחזיק מעמד ללא סיבה וללא מניעה שלא יעשה רע. לפי זה מה נחשב מגיע לסוף דעתו? זה שקולט את מציאות האין שבו כלומר שמגיע לכך שהוא נשאר עם כלום, אלא שהכלום לא שובר אותו, הכלום מלמד אותו שלא יתעייף.

כל אדם מסתובב שבור ממכאוביו ומפגמיו, האדם חושב מה עשיתי בעולמי, מי מכאיב לי? הנפש שלו מכאיבה לו! הנפש רוצה את מקום מנוחתה, הנפש רוצה לבוא אל המנוחה ואל הנחלה, שהוא היכן שנחצב, והנפש אינה יכולה לחזור מפני שהיא מונחת בתוך הגוף היא מונחת במקום שאינו מאפשר לה לצאת ממנה ולחזור למקום שנחצב משום שהרשב"ע רוצה שהאדם יחזור למקום מחצבו דרך הבחירה. ומהי הבחירה? שיבחר במציאות האין שלו מה אנו

מה חיינו, ומכיון שהוא בוחר מתוך מציאותו יתכן שלא יבחין בעצמו שיש בו חיות שנותן את החיים הכולל כל התנועות שיש באדם. ואם האדם זוכה ואם מתעקש לעבור את כל הכאבים, הן הכאבים שכבר עברו עליו והן הכאבים שעתידין לעבור עליהם זוכה להגיע לקדושה כמו שרואים על דוד המלך ע"ה שהגיע לשיא הקדושה, ובכל זאת כמה זמן לקח עד שהתלהבות הקדושה נכבה, דוד המלך אמר (תהלים כו): בחנני... ונסני, כי נדמה היה לו שהוא משהו מציאות, וכאלו שיש לו הכח לעמוד בעולם העשייה מצד עצמו ואינו זקוק לסיבת כל הסיבות ועילת כל העילות, וחשב שהאדם יכול להשאר עם סיבת כל הסיבות, ובכ"ז להשאיר את עצמו באיזה מציאות, ואז הוכח לו ע"י הספור של בת שבע בזה שהגיע לשפל המצב ושיא השפלות, מאז חרד דוד המלך על כל הגיון ומחשבה כדי שלא לפגום ושלא יזיז את הקדושה.

במצבים אלו מה היא הסיבה מצד הקדושה? שהגיע לבחינה וחסאתי נגדי תמיד (שם נא) ומה הפירוש וחסאתי נגדי תמיד? שאין מחשבה (גידאנק) שאינו חי במציאות שפלות ביסוד שהרשב"ע ברא אותו, וכשהוא עבר כל מיני סוגי יסורים, ולא נשבר מהיסורים והמשיך לחרוש מבלי לשאול מה תכליתי, מה יצא לי מזה, אלא שהלך והלך עד שהגיע לשיא התכלית שהוא להיות במחשבה בהתקשרות אל הנצחיות.

המשך יבוא אי"ה

המשך פצוצים יקרים

שופטים ושומרים תתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק (טו, יח) זה יהיה אחר שתתחלק הארץ לשבטיך דהיינו אחר כיבוש וחילוק דאז יהיה מבורר כל שבט ושבט נחלתו, מש"כ לשבטיך ושפטו את שבטו מכאן שמצוה לכל שבט ושבט להיות דן את שבטו, וכן הוא בספרי. (מהרי"ל דיסקין)

שופטים ושומרים תתן לך בכל שעריך (טו, יח) מצוה למנות שופטים ושומרים שיכריחו לעשות מצוות התורה, וזה שנעמיד בכל עיר ועיר עשרים ושלשה דיינים מקובצים במקום אחד משערי המדינה הראויה לזה המנין, וזהו שנהדרה קמנה, ונעמיד בירושלים בי"ד הגדול משבעים דיינים, ומקום שאינה ראויה למנין העשרים ושלש יעמידו שלשה והמה ישפטו את הדבר הקטן וזהו בכוונת הכתוב שופטים ושומרים תתן לך. (הנוד)

ושפטו את העם משפט צדק (טו, יח) מהלשון ושפטו את העם למדנו שמעמידים את הנדונים בעל כרחם (ספרי) כלומר שהיה לו לכתוב ושפטו משפטי צדק, ומה שכתוב ושפטו את העם יש בזה דגש שמעמידים בעל כרחם.

ושפטו את העם משפט צדק (טו, יח) ושפטו אותיות ופשוט, למדין מזה שיהי כבוד חברך כשתדין יהיה בו דין פרוטה כדין מאה לדקדק בה כראוי, ובזה עושים צדקה עם הזכאי ועם החייב וד"ל. (תנחומא)

ושפטו את העם משפט צדק (טו, יח) ללמדך שצדק עושים בדקדוקי הדין להוציא יקר מזולל, ושתהיה קבלת הטענות באופן שיפסקו הדיינים בצדק שלא יהא רך לזה וקשה לזה. (ספורנו)

לא תטה משפט וכו' (טו, יח) פרש"י לא תטה כמשמעו, בהבנת הענין יש כמה משפטים בתורה שהם על משקל ראשון למעלה משכל האדם כמו הדין תם שהזיק משלם חצי נזק ומכל מקום צריך שמורה מעולה ומועד סגי ליה שמירה פחותה, והזהיר הכתוב להדיין שהגם אם אין בכוונתו להביא אמירת המשפט של התורה אעפ"כ לא יטה המשפט לשופטו כפי שכלו. (תפארת ציון)

לא תטע לך אשרה כל עץ אצל מזבח ה' אלקיך אשר תעשה לך (טו, כא) לשון הספרי מלמד שכל הנוטע אשרה עובר בלא תעשה ומנין לנוטע אילן בהר הבית שנאמר כל עץ (טו, כא) הספרי מפרש שנוטעת אשרה אסורה בכל מקום, ואצל המזבח אסור כל עץ, הטעם שהסמיך הכתוב דין אשרה לדין של מגוי דיינין לומר כל מי שמעמיד דין שאינו הגון כאלו נוטע אשרה בישראל והכוונה מהמשל הוא דהאשרה בכמותה הוא אילן יפה מאד שלכך בחרו העכו"ם לעשותו ע"ז אסמכוהו למגוי דיינין להזהיר להממונים שיהיו על הדיינים שיהיו מתבוננים על הדיינים שלא יהיו מתוארים בשם מצבה כלומר לפי שכלם והבן. (תפארת ציון)

לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים והתעלמת מהם השב תשיכם לאחריך (כ"ב, א) 'שור' מלשון הבטה הסתכלות והשקפה. אם שמת לב שהשקפת אחיך מודחית ומוטעת, אל תתעלם ממנו לעזבהו לנפשו, אדרבה כל ידח ממנו נדח תתאמץ לעודדו ולהחזירו בדרך הישרה. (ע"פ שפת אמת)

לא תראה את שור אחיך או את שיו נדחים וגו' (כ"ב, א) בפרשת משפטים נאמר 'שור אויבך'. אפשר לומר שרמזה בזה תוה"ק שעיקר המטרה שנתקל בשור שונאך שאבד בכדי להסיר את השנאה והנה בפרשתנו הוא 'אחריך'...

ועשית מעקה לגגך ... כי יפול הנופל ממנו (כ"ב, ח) ... מצאתי רמז 'גג' הוא גאווה ורומז שיעשה גבול לגאווה, ואם לא משם תהיה נפילתו, 'כי יפול הנופל ממנו' לפני שבר גאון...

ועשית מעקה לגגך וגו' (כ"ב, ח) דהתורה הקדושה נקראת בשם 'גג' דהגג הוא המגין על הבית והתורה מגינה ומצילה האדם, וצריך לזה שיהיה בהכנעה שלא יהא למודו להתפאר ולהתגאות בפני בני אדם, וזהו מעקה לשון עומק והשפלה דהיינו הכנעה תשים לגגך שהיא התורה וכו'.

(נעם אלימלך)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050

פ.ס: 02 - 5325477 02 - 5829688

ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

